

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 20.03.2023 r.

Znak: ZPS-3.431.12.3.2023.KC-Ś

**Pani
Wanda Mazur
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Mieszkowicach**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniu 6 lutego 2023 r. została przeprowadzona kontrola w trybie zwykłym w Placówce Wsparcia Dziennego w Mieszkowicach przy ul. Sienkiewicza 56. Kontrolę na podstawie upoważnienia nr 9/2023 z 18 stycznia 2023 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Karolina Czaja-Śmietana – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem i Sylwia Buczkowska – główny specjalista. Przedmiotem kontroli były zagadnienia dotyczące działalności placówki w zakresie standardu opieki i wychowania oraz kwalifikacji zatrudnionych osób. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2021 r. do 6 lutego 2023 roku.

Akta kontroli str. 1 – 11

Podstawy dokonanych ustaleń:

- informacje przekazane przez p., kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach oraz p., wychowawcę placówki,
- anonimowe ankiety przeprowadzone z wychowankami,
- obserwacja dzieci i zajęć,
- oględziny pomieszczeń placówki,
- dokumentacja prowadzona w placówce.

Działalność placówki w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami³.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477)

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Oceny działalności dokonano na podstawie szczegółowej analizy realizacji przez placówkę następujących zadań.

1. Prowadzenie placówki.

Placówka Wsparcia Dziennego w Mieszkowicach działa w strukturach organizacyjnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach, w oparciu o statut ośrodka (przyjęty uchwałą nr XXXIII/276/2022 Rady Miejskiej w Mieszkowicach z dnia 14 września 2022 r.) oraz regulamin organizacyjny placówki (przyjęty zarządzeniem nr 2/2020 kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach z dnia 22 stycznia 2020 r.). Funkcjonuje na podstawie projektu „W rodzinie siła”. Obsługę finansowo – księgową i kadrową placówki zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieszkowicach.

Kierownikiem placówki jest pani, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach, która spełnia wymagania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dane ww. osoby zostały zweryfikowane w rejestrze z dostępem ograniczonym, o którym mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym⁴.

Akta kontroli str. 14 – 21

2. Przestrzeganie standardów opieki i wychowania, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z dokumentacją, placówka dysponuje 15 miejscami dla dzieci i młodzieży. Rekrutacja dzieci odbywa się na podstawie zapisów regulaminu organizacyjnego placówki oraz projektu „W rodzinie siła”, na wniosek rodzica/opiekuna prawnego lub podmiotu działającego na rzecz dziecka i rodziny lub na mocy postanowienia sądu. Pobyt dziecka w placówce jest nieodpłatny i dobrowolny, chyba że do placówki skieruje dziecko sąd (na dzień kontroli żadne dziecko nie zostało skierowane do placówki przez sąd).

Placówka funkcjonuje na podstawie projektu „W rodzinie siła”, w ramach którego realizowane są różne zadania dotyczące wsparcia dziecka i rodziny. Jako jedno z zadań określono utworzenie placówki wsparcia dziennego dla 15 dzieci. W regulaminie organizacyjnym placówki brakowało informacji na temat liczby miejsc przeznaczonych dla dzieci. W § 8 pkt 4 wskazano jedynie, że pod opieką jednego wychowawcy nie może przebywać nie więcej niż 15 dzieci. Z kolei w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gryfinie zapisano, że placówka przeznaczona jest dla 30 dzieci.

W ww. projekcie kolejnym zadaniem jest praca z rodziną – zajęcia terapeutyczne dla dzieci, animacje lokalne w Gminie Mieszkowice. Zadanie zostało skierowane do 45 dzieci. Jako miejsce realizacji tego zadania wskazano m. in. placówkę wsparcia dziennego w Mieszkowicach.

W związku z powyższym, w dniu kontroli na liście wychowanków w placówce znajdowało się 44 dzieci, w tym 31, które uczestniczyły w zajęciach projektowych prowadzonych przez osoby z zewnątrz oraz 13, które na co dzień chodziły do placówki. W trakcie kontroli wskazano, aby prowadzić osobne listy dla dzieci uczestniczących w zajęciach projektowych oraz tych, które uczestniczą w zajęciach w placówce wsparcia dziennego.

Obecność dzieci w placówce odnotowywano w dzienniku zajęć. Zapewnienie wychowankom właściwej opieki skontrolowano na podstawie analizy wpisów z 18 dni wybranych losowo (5, 15 i 25 dzień miesiąca) z ostatniego półrocza (w okresie 5.08.2022 r. – 25.01.2023 r.). Nie stwierdzono naruszenia art. 28 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas kontroli i wpisami w dziennikach zajęć, dzieci korzystały z pomocy w nauce i odrabianiu lekcji, brały udział w zajęciach sportowych i plastycznych, zabawach i grach dydaktycznych. W placówce organizowano dzieciom czas

⁴ Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 152).

wolny między innymi poprzez udział w zajęciach plastycznych, muzycznych i sportowych. W zależności od pogody i pory roku organizowane były spacery i zabawy na powietrzu.

Dzieci miały zapewnioną pomoc w nauce i odrabianiu lekcji. Jak wskazano podczas kontroli wobec 8 wychowanków placówki podejmowano wzmożone działania w zakresie niwelowania opóźnień lub trudności w nauce, w wyniku których dzieci na bieżąco podnoszą swoje umiejętności szkolne.

Podczas kontroli przeprowadzono rozmowy i ankiety z 7 wychowankami w wieku od 6 do 11 lat (jedno dziecko początkowo wzięło udział w rozmowie, następnie wycofało się). Dzieci wskazały, że w placówce mają prawo m. in. do: zabawy, odrabiania lekcji, rysowania, korzystania z sali gimnastycznej, jedzenia, pomagania innym. Wychowankowie potwierdzili, że w placówce otrzymują pomoc przy odrabianiu lekcji, realizują swoje zainteresowania oraz mają osobę, do której mogą zwrócić się z problemami i porozmawiać o różnych sprawach. Rodzice lub inni członkowie rodzin mogą przychodzić do placówki oraz brać udział w organizowanych przez nią imprezach.

Wszyscy wychowankowie określili swoje relacje z wychowawcą jako pozytywne.

Podczas kontroli nie stwierdzono stosowania przez wychowawcę żadnej z form przemocy. Przeprowadzone wśród wychowanków ankiety oraz rozmowy kierowane wskazały jednak na występowanie w placówce przypadków przemocy rówieśniczej, co zostało przedstawione w tabeli poniżej.

Na pytanie o występowanie w placówce zachowań przemocowych, dzieci odpowiedziały następująco:

	nie	spotkało mnie	widziałem	kto był sprawcą?	
				dorośli	dziecko
kopania, bicia, szarpania, itp.	3	3	1	0	4
wyzywania, wyśmiewania obrażania, itp.	3	4	0	0	4
zastraszania, prześladowania, gnębienia, poniżania	6	1	0	0	1
wymuszania, wyłudzenia pieniędzy lub innych rzeczy, kradzieży	7	0	0	0	0
namawiania do stosowania środków odurzających (alkohol, narkotyki, dopalacze)	7	0	0	0	0
namawiania do oglądania szkodliwych treści (przemoc, okrucieństwo wobec zwierząt, pornografia, zachowania szkodliwe dla zdrowia – patostreamy, wyzywania)	6	1 (wyzywanie)	0	0	1

Wskazuję zatem kierownikowi placówki na konieczność obserwacji wychowanków i podejmowania działań w celu przeciwdziałania nieprawidłowym zachowaniom.

W § 11 regulaminu organizacyjnego placówki zawarto prawa i obowiązki wychowanka oraz kary, jakie mogą być stosowane w placówce. Nie ujęto natomiast nagród ani systemu odwoławczego od kar. Wśród kar wymieniono:

- ostrzeżenie ustne,
- powiadomienie rodziców/opiekunów prawnych,
- spisanie kontraktu z wychowankiem,
- usunięcie ze społeczności placówki.

Wątpliwości kontrolujących budzi zapis o możliwości usunięcia dziecka ze społeczności placówki. Placówka wsparcia dziennego stanowi jedną z głównych form pomocy dziecku i rodzinie, zwłaszcza w przypadkach trudności opiekuńczo – wychowawczych. Poprzez uczestnictwo dziecka w placówce otrzymuje ono wsparcie w prawidłowym rozwoju, nabywa umiejętności pokonywania codziennych trudności, niweluje deficyty w nauce, uczy się poprzez zabawę. W przypadku braku możliwości dalszego wsparcia dziecka w placówce, należy wspólnie z rodzicami dziecka, rozważyć zmianę formy pomocy.

Analiza ankiet oraz rozmów przeprowadzonych wśród dzieci potwierdza, że w placówce są stosowane kary i nagrody. Jako nagrody wychowankowie wskazali korzystanie z sali gimnastycznej – 3 dzieci, korzystanie z pomieszczenia znajdującego się na piętrze placówki – 1 dziecko, zabawka – 1 dziecko. Troje dzieci wskazało, że w placówce nie ma nagród. Jako kary wskazano: pójście do kąta – 6 dzieci, siedzenie w ławce – 2 dzieci, brak wyjścia na salę gimnastyczną – 1 dziecko. Jedno dziecko nie wiedziało, jakie są kary. Powyższe wskazuje na stosowanie nieregulaminowych kar przez wychowawcę, co przekazano podczas kontroli. Wychowawca tłumaczył, że kara w formie stania/siedzenia w kącie ma na celu wyciszenie i odseparowanie dziecka. Częściowo wynika to z faktu, że większość czasu dzieci spędzają w jednym małym pomieszczeniu, przeznaczonym do nauki oraz spędzania czasu wolnego. Do dyspozycji dzieci jest również pomieszczenie na piętrze, ale prowadzą do niego strome schody. W sytuacji, gdy w placówce są dzieci w wieku przedszkolnym, które wymagają dużej uwagi ze strony opiekuna oraz wychowankowie starsi, którym należy pomóc w lekcjach, wychowawca nie jest w stanie korzystać z dwóch pomieszczeń jednocześnie. Dlatego też najczęściej wszyscy spędzają czas w jednej salce. To stwarza warunki do konfliktów, zwłaszcza u młodszych dzieci. Znaczącym jest tutaj również fakt, że wśród podopiecznych placówki są dzieci z zaburzeniami zachowania, które wymagają często indywidualnej pracy.

Troje wychowanków nie potrafiło wskazać, co może zrobić jeśli nie zgadza się z karą, tyle samo, że nic nie może zrobić w takiej sytuacji, a jedno podało, że „mówi całą prawdę”. Podczas kontroli wskazano na konieczność opracowania systemu nagród oraz trybu odwoławczego od otrzymanej kary, a także zapoznanie z nimi dzieci.

Dzieci lubią przychodzić do placówki, podobają im się m. in. : zabawki, tablica multimedialna do edukacji i oglądania bajek/filmów, korzystanie z sali gimnastycznej i górnego pomieszczenia. Na pytanie „Co chcesz zmienić w placówce?” dzieci wskazały na nowe gry komputerowe, ciepły posiłek oraz inny kolor ścian – po jednej odpowiedzi. Pozostali wychowankowie nie zmieniliby nic w placówce.

Podczas kontroli dokonano obserwacji dzieci i zajęć prowadzonych przez wychowawcę placówki. Na dzień kontroli w placówce było 8 dzieci. Obserwowano odrabianie lekcji oraz zajęcia dowolne. Podczas odrabiania zadań przez starszych wychowanków, młodszy korzystali z tablicy multimedialnej, grali w szachy lub rysowali. Aby móc skorzystać z tablicy multimedialnej młodsze dzieci musiały stać na krzeselkach. Stwarzało to niebezpieczeństwo spadnięcia i zrobienia sobie krzywdy. Uwagi te zostały przekazane podczas kontroli.

W ramach posiłku dzieciom zapewniono eklera oraz soczek i wodę.

Wychowawca był miły, opanowany, okazywał zainteresowanie każdemu dziecku. Informacje i polecenia przekazywał w sposób zrozumiały. Obserwowane zajęcia oceniono pozytywnie.

Akta kontroli str. 16 – 17, 22 – 54

3. Kwalifikacje osób zatrudnionych do opieki nad dziećmi oraz pozostałych pracowników placówki, a także wolontariuszy współpracujących z placówką.

W placówce, w kontrolowanym okresie, zatrudnionych było kolejno dwóch wychowawców, tj.: pani – w okresie od 27.06 do 30.09.2022 r. oraz pan – w okresie od 14.10.2022 r. do nadal.

W przypadku pani ośrodek nie dysponował dokumentacją potwierdzającą kwalifikacje na stanowisku wychowawcy placówki wsparcia dziennego. W dokumentacji znajdowały się zaświadczenia, że uzyskana wiedza merytoryczna w trakcie studiów podyplomowych „Pedagogika specjalna i integracja w edukacji przedszkolnej i szkolnej” w Wyższej Szkole Humanistycznej TWP w Szczecinie jest wystarczająca do zajmowania stanowiska pedagoga specjalnego w szkołach i placówkach kształcenia specjalnego i integracyjnego. Narusza to art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach znajdowały się oświadczenia wynikających z art. 26 ust. 2 ustawy.

Pan posiadał odpowiednie kwalifikacje.

W obu przypadkach weryfikacji danych w rejestrze z dostępem ograniczonym dokonano po nawiązaniu stosunku pracy.

W okresie od 1 do 13.10 2022 r., z uwagi na brak wychowawcy placówka nie działała.

Placówka nie korzystała ze wsparcia wolontariuszy.

Akta kontroli str. 21

4. Warunki lokalowe.

Placówka spełnia wymagania lokalowe i sanitarne, posiada pozytywne opinie komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej i właściwego państwowego inspektora sanitarnego. Składa się z dwóch poziomów. Na pierwszym znajduje się: sala edukacyjna – wyposażona w stoliki, krzesła, artykuły do zajęć plastycznych, gry, zabawki, wieszaki na odzież wierzchnią oraz telewizor i tablicę multimedialną, toaleta oraz kuchnia – z niezbędnym sprzętem AGD oraz wyposażeniem do przygotowania i spożywania posiłków. Na drugim piętrze znajduje się pomieszczenie rekreacyjne, do którego prowadzą strome schody. Jak wskazano już wcześniej, taka organizacja pomieszczeń uniemożliwia korzystanie z obu kondygnacji w jednym czasie w przypadku grupy, w której znajdują się dzieci w wieku przedszkolnym i pozostającej pod opieką jednego wychowawcy.

Akta kontroli str. 55

5. Sposób prowadzenia dokumentacji określonej w regulaminie placówki.

Zgodnie z zapisami regulaminu organizacyjnego w placówce prowadzi się następujące dokumenty: wniosek o przyjęcie dziecka do placówki, zgodę rodzica/opiekuna prawnego, notatki, wskazania dotyczące opieki, wychowania i indywidualnej terapii, dziennik zajęć, roczny plan pracy, program zajęć edukacyjnych, profilaktycznych. Podczas kontroli potwierdzono, że w placówce prowadzony był dziennik zajęć, plan działań z dziećmi rozpisany na poszczególne miesiące. Na podstawie indywidualnej analizy czterech przypadków wychowanków placówki (.....) stwierdzono, że w dokumentacji brakowało wniosków i zgód rodzica/opiekuna prawnego na przyjęcie dziecka do placówki. Podczas kontroli pozyskano informację, że podpisanie deklaracji uczestnictwa w projekcie „W rodzinie siła” jest traktowane tożsamo z wnioskiem i zgodą. W teczkach ww. dzieci znajdowały się: karta uczestnika placówki zawierająca podstawowe dane o dziecku, wywiady środowiskowe przeprowadzone w rodzinie, plany pracy z rodziną (sporządzane w ramach projektu). Ponadto w przypadku pozyskano informację od asystenta rodziny na temat jej sytuacji, w przypadku pozyskano informację z ośrodka pomocy społecznej na temat współpracy z asystentem rodziny, opinię psychologiczno – pedagogiczną dziecka, udokumentowano kontakty z rodzicami oraz szkołą. W żadnym z ww. przypadków nie udokumentowano współpracy z podmiotami leczniczymi, a w przypadku nie udokumentowano współpracy z rodzicami i szkołą, co stanowi naruszenie art. 23 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto w § 10 ust. 3 regulaminu organizacyjnego placówki wskazano, że jednostka współpracuje m. in. z placówkami oświatowymi, kuratorami sądowymi oraz podmiotami leczniczymi.

Akta kontroli str. 56 – 63

6. Przygotowanie placówki do wypełniania zadań określonych w regulaminie.

Zgodnie z dokumentacją placówka dysponowała 15 miejscami. W kontrolowanym okresie do opieki nad dziećmi zatrudnieni byli kolejno 2 wychowawcy na 1 etat.

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym do zadań placówki należy w szczególności:

- wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi w pokonaniu trudności,
- zapewnienie pomocy i wsparcia dzieciom z problemami wychowawczymi, edukacyjnymi, emocjonalnymi, zagrożonych demoralizacją,
- wyrównywanie szans edukacyjnych uczestników i rozwój umiejętności osobistych,
- profilaktyka negatywnych zjawisk,
- dożywianie dzieci.

Jak wskazano już wcześniej placówka zapewnia dzieciom pomoc w nauce szkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem wychowanków z trudnościami edukacyjnymi. Dzieci mają również zapewniony czas wolny oraz możliwość rozwijania swoich zainteresowań.

Analiza indywidualnych przypadków dzieci wskazała jednak, że nie we wszystkich przypadkach dokumentowana jest współpraca placówki z rodzicami i instytucjami oświatowymi.

Placówka funkcjonuje przez pięć dni w tygodniu, w godzinach 10.00 – 18.00. Zapewnia jeden posiłek w formie kanapek i słodkich przekąsek, a także napoje.

Akta kontroli str. 17, 25 – 52, 56 – 63

Podsumowanie ustaleń kontroli.

stwierdzone nieprawidłowości/ uchybienia	1) w dwóch przypadkach weryfikacja danych osób zatrudnionych na stanowisku wychowawcy placówki w rejestrze z dostępem ograniczonym po nawiązaniu stosunku pracy, 2) zatrudnienie na stanowisku wychowawcy placówki osoby bez kwalifikacji, 3) nieregulaminowe kary stosowane przez wychowawcę, 4) brak dokumentacji potwierdzającej współpracę placówki z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka, a także placówkami oświatowymi oraz podmiotami leczniczymi
przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości / uchybień	1) metody pracy niedostosowane do licznej, różnorodnej grupy wychowanków, 2) niedopatrzenie, 3) układ pomieszczeń w placówce utrudniający sprawowanie opieki i właściwą organizację pracy z dziećmi
skutki stwierdzonych nieprawidłowości / uchybień	1) przypadki przemocy rówieśniczej, 2) zaburzone poczucie bezpieczeństwa u niektórych wychowanków, 3) braki formalne
osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości/ uchybienia	kierownik placówki, wychowawca
wpis w książce kontroli	1/2023
uprawnienia jednostki kontrolowanej	zgodnie z art. 197d ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wydanych zaleceń

	pokontrolnych w terminie 7 dni od daty jego otrzymania
wystąpienie otrzymują	1) kierownik Placówki Wsparcia Dziennego w Mieszkowicach, 2) a/a

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami, w celu ich wyeliminowania oraz podniesienia jakości opieki nad dziećmi

wydaję zalecenia

znaczące:

- 1) zatrudniać na stanowisku wychowawcy osobę posiadającą wymagane kwalifikacje – art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) weryfikować dane osób zatrudnionych na stanowisku wychowawcy w placówce wsparcia dziennego w rejestrze z dostępem ograniczonym – art. 21 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,

zwykłe:

- 1) dostosować metody wychowawcze i organizację pracy w placówce do liczby i wieku dzieci oraz możliwości lokalowych placówki,
- 2) dokumentować współpracę z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi – art. 23 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W przypadku braku zastrzeżeń do wydanych zaleceń pokontrolnych, proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń.

Zespół inspektorów:

.....

.....

Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

.....

Na oryginale właściwe podpisy

